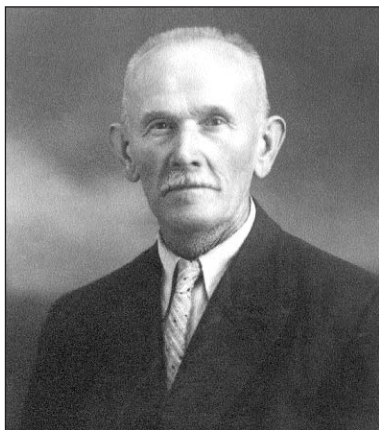

Doubravka Vejmelková

**VZPOMÍNKY
NA
JOSEFA TVARŮŽKA**

**ROŽNOVSKÉHO KRONIKÁŘE
A ARCHIVÁŘE**

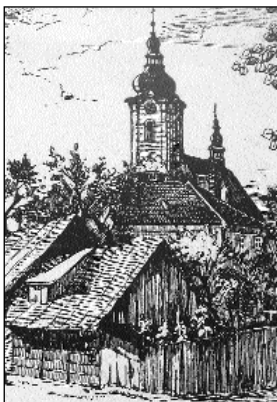
2013

Titulní strana: Josef Tvarůžek v roce 1950

Doubravka Vejmelková

**VZPOMÍNKY
NA JOSEFA TVARŮŽKA**

ROŽNOVSKÉHO KRONIKÁŘE
A ARCHIVÁŘE

Rožnov. Kresba Antonín Smutný 1921

2013

*Vyšlo v rámci projektu tvůrčí skupiny seniorů
„Město v mé paměti“
při Městské knihovně
v Rožnově pod Radhoštěm.*

*Vychází pod záštitou
Obce spisovatelů Praha.*

Kresba Antonín Smutný. Rožnov 1921

Doubravka Vejmelková

Doubravka Vejmelková

Doubravka Vejmelková rozená Slavická se narodila v Bystřici p. Hostýnem. Od dětství jezdila ke svým staříčkům do Rožnova a rodinné prostředí ovlivňovalo značně její citový vztah k Valašsku.

Po maturitě na Jedenáctileté střední škole v Holešově odešla natrvalo do Rožnova. Pracovala v n. p. Tesla jako mzdová účetní, od roku 1971 ve Valašském muzeu v přírodě jako průvodkyně. Měla štěstí, že své zájmy mohla rozvíjet i ve svém zaměstnání.

Historie Valašska a lidová kultura kraje zůstaly její zálibou i po odchodu do důchodu. Zapojila se do Projektu město v mé paměti. Součástí jejich vzpomínek na Rožnov dřívějších dob je i vzpomínka na jejího staříčka Josefa Tvarůžka, který měl na její životní směřování nepochybně vliv.

Vzpomínky na Josefa Tvarůžka

Josef Tvarůžek, rožnovský kronikář a archivář, byl můj staříček. Narodil se 25.2.1878 v Rožnově p. R. Jeho předkové jsou ale uváděni v matrikách a gruntovních knihách už od poloviny 17. stol. jako majitelé chalupy č. 1 v Tylovicích. Od dětství žil ve velmi chudobných poměrech, rodina se často stěhovala a stále zápasila o holé přežití. Velkou radostí byla pro něho škola. Vděčně vzpomínal na své učitele. Učitel Černocký byl přísný na mluvnicki a sloh a učil žáky lásce k hudbě. Učitel Pernický probudil zájem o dějepis a zeměpis a učitel Kotek učil žáky na procházkách lásce k přírodě, znát květiny a orientovat se v krajině. To všechno se pak Josefu Tvarůžkovi v životě velmi hodilo.

Po ukončení školní docházky se učil knihářem. Vše se dělalo ručně, žádné stroje nebyly a pracovní doba byla od půl šesté ráno do půl osmé večer. V zimě o hodinu méně. Práce mu šla pomalu, protože všechny knihy také přečetl. Knihy byly základem jeho celoživotního vzdělávání. Po náhlém úmrtí svého mistra kni-

haře, převzal jeho živnost. Začalo se mu dařit. V té době se začal také hlouběji zajímat o hudbu, sám se naučil hrát na klarinet a stal se členem pěveckého sboru Tetřev.

Do toho přišlo nečekaně v roce 1899 povolání na vojnu. Téměř tři roky povinné vojenské služby odsloužil ve Vídni a kupodivu, jako knihář v různých armádních kancelářích. Během pobytu ve Vídni se naučil dokonale německy a také plně využíval kulturních možností hlavního města monarchie, hlavně návštěvy oper a koncertů. V té době byl šéfdirigentem vídeňské Opery Gustav Mahler, který uváděl i české opery, například Prodanou nevěstu a Rusalku, ovšem v němčině. Podle vstupenek, které si staříček pečlivě schovával, byl i 4x týdně na různých představeních. Jeho znalosti v tomto směru jsem obdivovala, když jsme spolu po letech poslouchali hudební pořady v radiu.

Po návratu z Vídně si zřídil vlastní knihařskou dílnu, ale nedařilo se mu, konkurence i z okolních měst byla příliš silná. Po několika krátkodobých zaměstnáních byl zase bez práce.

V roce 1907 se oženil s Hermínou Barošovou, která vlastnila na náměstí Obchod zbožím smí-

šeným a galanterním. Tam se stal zaměstnancem své ženy. Jak se později ukázalo, byla to chyba. Během 1. světové války nedostala rodina žádnou finanční podporu, protože staříček byl úředně veden jako zaměstnanec a ne jako manžel a obecní úředníci neměli zájem rodině se čtyřmi dětmi pomoci.

V době 1. světové války působil staříček u sanitní služby. O této době nerad hovořil, viděl příliš mnoho mrtvých a raněných. Sám utrpěl jen lehčí zranění na ruce a šrapnel, který je způsobil, ležel jako památka na srbskou frontu doma na poličce. Práce u sanitní služby obnášela také obstarávání léků a obvazů. Často se stávalo, že léků byl nedostatek, a tak hlavní lékař brával staříčka do okolí sbírat léčivé byliny a pak připravovali různé masti, čaje proti úplavici apod. Pamatuji si, jak těchto zkušeností staříček využíval při léčení drobných úrazů a nemocí ještě i u svých vnuků.

Po návratu z války se Josef Tvarůžek zapojil do spolkového života Rožnova. Již dříve byl členem Valašského muzejního spolku a jeho jednatelem. Jaroňkova představa muzea v přírodě a záchrany lidové kultury mu byla velmi

blízká. V roce 1919 spoluzakládal Lidovou stranu, za kterou byl zvolen do městské rady. Stál u zrodu Tělocvičné jednoty Československý Orel v Rožnově. Tato Jednota vyvíjela hlavně kulturně výchovnou činnost. U všech jejích aktivit stál jako hlavní organizátor. Přispíval také do časopisů Naše Valašsko, Dolina Urgatina, byl dopisovatelem Novin z pod Radhoště. Z vlastního zájmu soustřeďoval všechny dostupné tištěné informace o Valašsku. Je jisté, že bez mimořádné tolerance a pochopení své ženy by těžko mohl být tak veřejně činný.

Přípravu 1. Valašského roku se nemohl zúčastnit, v tu dobu žila rodina na Slovensku, ale vyslal na slavnost aspoň své syny. Po návratu do Rožnova pracoval staříček pro radnici na vyhotovení hřbitovní kartotéky, později v oddělení lesního hospodářství a jako městský pokladník. V roce 1929 byl pověřen uspořádáním městského archivu, který byl mnoho let uložen v bednách na chodbě radnice a nikdo nevěděl, co všechno obsahuje. Tam našel staříček bohatství dokumentů a s velkým zájmem se pořádání a třídění archivu věnoval. Při této práci získal také materiál pro svoji pozdější literární práci.

ci.

V roce 1932 se připravovala v Rožnově Krajiná výstava. Josef Tvarůžek se připrav aktivně zúčastňoval, pracoval v několika komisích a za tvorbu expozice města Rožnova byl odměněn výstavním diplomem. Na přání výstavního výboru sepsal podrobně historii výstavy. Tento zajímavý dokument „Krajinská výstava VALASŠKA a moravskoslezského pobeskydí v Rožnově p. Radh. od 19. června do 24. července 1932“ obsahuje i s přílohami přes 200 stran.

V roce 1939 bylo rozhodnuto o obnovení obecního katastru. Tato náročná a zdlouhavá práce byla svěřena Josefu Tvarůžkovi. Vyměřování a mezníkování členitého horského terénu bylo i fyzicky velmi namáhavé. Za zmínku možná stojí i nářadí, které k této práci obdržel: katastrální mapy, vodováhu, pásma a kompas. Jako pomocníky 3 figuranty, kteří si přinesli 4 tyčky. Práce na vyměřování trvala až do roku 1946 a kontrolní komise konstatovala, že byly provedeny zcela bezchybně.

Jako důchodce se mohl staříček už plně věnovat svým zájmům. Třídil všechny informace

o Valašsku, které během let sesbíral. Pamatuji si, jak obklopen spoustou papírů, psal své kroniky. A psal zásadně husím brkem. Proto má jeho úhledné písmo tak zvláštní sklon. Titulní stránky jeho kronik ilustroval synovec Severin Kramoliš.

Staříčkovým velkým zájmem byla hudba a nejen klasická, ale také lidové písně a koledy, které sbíral v Rožnově a nejbližším okolí. Dal základy hudebního vzdělání a vztahu k hudbě i svým osmi dětem. Profesionálně se věnoval hudbě syn Jiří, který mnoho let řídil dechovou hudbu Rožnovanku.

Staříček sepsal rodinnou kroniku, její součástí je také rodokmen, značně rozvětvený a sahající až do 17. století. Už jako malá jsem věděla, jaké jsou moje kořeny, a ta kronika je čtení velmi zajímavé.

Ráda vzpomínám na společné procházky po okolí Rožnova, které s ním byly vždy něčím poutčným. Staříček měl zásadu: „Kolem čeho chodíte, měli byste znát.“

Josef Tvarůžek zemřel 25. 2. 1959, v den svých 81. narozenin.

Bibliografie

Kronika města Rožnova 220 str., Kronika města Rožnova - obyvatelstvo 314 str., Kronika města Rožnova - živnosti 96 str., Kronika města Rožnova - církevní poměry 210 str., Kronika města Rožnova - léčebné místo 170 str., Panství rožnovské 147 str., Výstava Rožnov 1932 - 146 str. plus přílohy. Rožnov od roku 1914 do 1934 270 str., Rožnov od r. 1939 do 1945 250 str., Katolické spolky a organizace 106 str., Vánoční koledy rožnovské s notami 103 str., Sbírka kostelních písní s notami. Sbírká 120 ti rožnovských písní s notami. O chrámech Páně v Rožnově 22 str. O Hradisku 34 str. s přílohami. O Hradisku - novější s přílohami 15 str. Javořiny 12 str. Kolonizace Rožnovska 10 str. Zdivo z Radhoště 21 str. s přílohami. Rožnov ve službách Thalie 73 str. s přílohami. Oprava a přístavba kaple na Radhošti v r. 1926 13 str. s přílohami. Dějiny hřbitova na Prochodné 1884 - 1929. Kronika rodiny Josefa Tvarůžka.

Autorka: Doubravka Vejmelková

Josef Tvarůžek ve fotodokumentaci

Josef Tvarůžek v roce 1906

Josef Tvarůžek vojenský portrét

Svatba Josefa Tvarůžka a Hermíny Barošové

Rodina Josefa Tvarůžka v roce 1931
Stojící zleva: Ondřej, Zdeněk, Jiří, Martin,
Vojta. Sedící: Ludmila, Hermína, Marie,
Josef, Anežka

Manželé Tvarůžkovi
K upomínce na zlatou svatbu
25. listopad 1957

Vysvědčení za vyúčtovanou.

Sejmáček předepsaný potvrdil se jm. vlastno
mašíním podpisem, že Josef Tvarůžka knihář no.
va vyúčt. se kámedla knižkařství se nane dle
přeláňajol. předpisu pro 3 roky tolik od 1 čer
ce 1892 až do 1 července 1895. tak, že se v této době
ověřil ve knih. vědomosti a zručnosti, jakýž jest
třeba pomocníka to ku činnosti, jakouž i se
pro celý ten čas slušně oboril.

J. Blatný
knihář

V Rožnově dne 10 července 1896.

Josef Tvarůžka
knihář

Josef Tvarůžka
knihář

Výuční list Josefa Tvarůžka knihářem

C. k. okresní hejtmánství ve Val. Meziříčí.

čís. 665
9

List živnostenský.

Podle paragrafu 6. h. okresní hejtmánství dostává se úmluva, že udeřil živnostenský úředníkovi namatření živnosti ve smyslu Nejsvětějšího patentu ze dne 20. prosince 1759, udeř. listový číslo 887 a zároveň ze dne 15. října 1873, udeř. listový číslo 39 sčítáno bylo:

Živnost a bydliště podnikatele: Josef Tvarůžka
Kočerova 141

Řek naroucí: 1898

Odkládná živnost: hospodářství

Místo, kde se živnost provozovati má: Kočerova 141

Živnost a bydliště uchvatělny udeř. listu: -----

Řek naroucí:

Odkládná udeř. listu uchvatělny udeř. listu do rejstříku živnostenskýho č. Kočerova pod listem postupným 99 1. 11. 1906

Val. Meziříčí, dne 2. srpna 1907

C. k. okresní hejtmánství:

Handwritten signature

List živnostenský Josefa Tvarůžka

Kais. kön. Hof-Operntheater.

Garnisons-Karte

à 10 Kr.

IV. GALERIE

für Mannschaft vom Feldwebel abwärts und equipirte Chargen

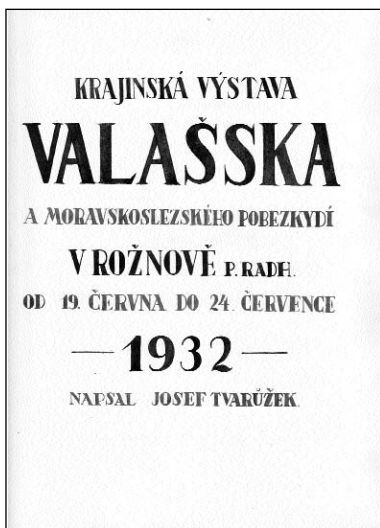
Nur gültig am .....

№ 41550

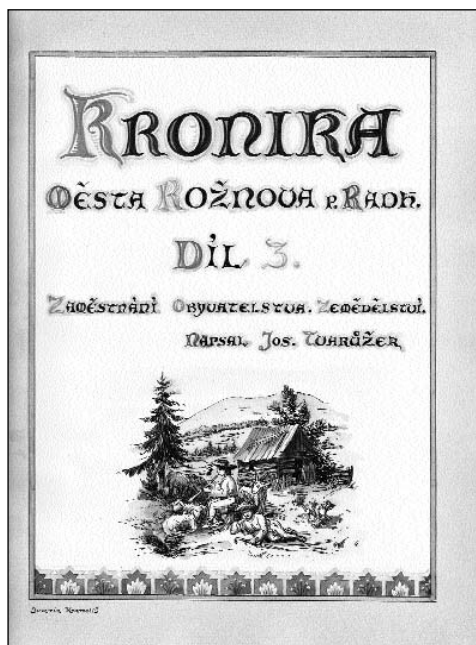
Der Control-Coupon, ohne welchen die Karte ungültig ist, wird beim Eintritte abgetrennt; die Karte selbst ist bis zum Schlusse der Vorstellung aufzubewahren und dient auch als Retourmarke, zu welchem Ende jedoch ihre Abstempelung vom Billeteur beim Austritte zu verlangen ist.

Dr.-Nr. 216.

Vstupenka na operu Prodaná nevěsta

Krajinská výstava Valašska
(soukromý archiv)

Kronika Rožnova

To sú aj prvotní hospodári ove v každej obkopy
 drôty potroviť púť obkopy sčítan a letan a púť
 jahnúta, alebo "ovčok" viedome spôt obkopy, púť
 jahnúta, alebo "ovčok" viedome spôt obkopy, púť
 jahnúta, alebo "ovčok" viedome spôt obkopy, púť
 jahnúta, alebo "ovčok" viedome spôt obkopy, púť

Opisim, na púť ovce viedome, ove mnoho viedome. Krmiť
 sa, ove sonam, sčítan, letan a horinová - púť
 na jahnúta púť viedome ove a ove dať púť sčítan, sčítan
 i sčítan a ove púť ovce.

Prvé nede sa ove, sa ove kotá "a ove
 sčítan, viedome hospodári i - sčítan, ktoré viedome
 i sčítan, alebo "ovčok" viedome "ovčok" viedome
 sčítan, alebo "ovčok" viedome "ovčok" viedome

jahnúta viedome, sčítan, alebo "ovčok" viedome
 púť ovce, viedome, viedome.

Ktoré ove viedome, alebo "ovčok" viedome, sčítan, jahnúta
 a ty, ove viedome, viedome "ovčok" viedome, sčítan, jahnúta
 na, sčítan (a púť púť viedome, viedome) alebo viedome
 doma, na viedome, a púť sa viedome.

Ove by púť sčítan, viedome, viedome, sčítan, jahnúta.

Ve viedome, viedome a viedome, viedome, viedome, sčítan, jahnúta
 sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 (viedome sčítan, sčítan, sčítan), viedome, sčítan, jahnúta
 (viedome sčítan), sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 ktoré sa viedome, viedome, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 omys, alebo viedome, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 kaži sa ove viedome, viedome, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 sa na viedome, viedome. Ve viedome, viedome, sčítan, jahnúta
 viedome, viedome, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta
 púť ovce, viedome, viedome, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta, sčítan, jahnúta.

Ukázka rukopisu Kroniky Rožnova

Knihovna jako most

Knihovna je fenomén, který by měl ve své podstatě obsahovat dvě esence. Tou první, a samozřejmě základní, jsou literatura, knihy a informace. Způsob a klíč, kterým se do knihovny dostávají a na základě kterého jsou do fondů knihovny vybírány, jsou velmi důležité. Určují, kteří uživatelé (čtenáři) budou služeb knihovny využívat, pro koho bude knihovna zajímavá. Druhou esencí jsou pak lidé, kteří služeb knihovny využívají.

Obě tyto esence musí být ve vzájemném souladu. Na to, aby bylo souladu dosaženo, dohlížejí knihovníci, kteří by měli mít jasno, kterým směrem chtějí knihovnu směřovat.

Rožnovští knihovníci se snaží knihovnu směřovat k lidem. Nechceme budovat „knihovnu na mýtince“. Chceme, aby do knihovny chodili lidé a chodili tam rádi. Důkazem tohoto tvrzení budiž tato další, v pořadí již šestá, publikace edice Milé tisky. Tato edice vznikla z tvůrčího kvasu skupiny aktivních seniorů, kteří se již šestým rokem scházejí v rožnovské knihovně pod hlavičkou projektu Město v mé paměti.

Je to vlastně malý zázrak, který se zrodil z velmi prosté myšlenky: „Dejme seniorům prostor k setkávání a vzpomínání na město Rožnov, tak jak si jej vybavují ve vlastních vzpomínkách. Poskytněme pomoc s prezentací těchto vzpomínek na veřejnosti.“ Nikdo z nás, kteří stáli u zrodu tohoto projektu netušil, co nás čeká a čím budeme obohaceni. Netušili jsme, že projekt bude mít takto dlouhodobého trvání a že se před námi rozvinou další obzory možného směřování a spolupráce.

Zrodily se tak prázdninové procházky po městských částech, jejichž nedílnou součástí jsou také tištěné materiály - průvodci po Záhumení, městském parku, rožnovském náměstí, rožnovských ulicích, o rožnovské Struze. Knihovna také vydala dvě monografie: Barva jeřabin Richarda Sobotky a Tož tak ide svět Jana Surého.

Mnoho z účastníků projektu začalo psát do šuplíků. Svou tvorbu pak dali k dispozici a knihovna vydala šest sborníků těchto literárních prací. Někteří šli dále a připravili si vzpomínkové pořady pro veřejnost - Vývoj dechové hudby v Rožnově, Pošty na Rožnovsku, Moje rožnovka a řada dalších.

Aby se tato literární tvorba dostala dále, je většina tištěných výstupů dostupných na webových stránkách knihovny www.knir.cz v oddíle Město v mé paměti. Také se rozvinula spolupráce s Domovem pro seniory v Rožnově, kde se realizují reprízy některých pořadů, vzpomínání a také autorská čtení vlastních literárních prací. Je důležité, aby povědomí o této aktivitě nezůstávalo pouze za dveřmi knihovny, ale rozšířilo se do povědomí všech obyvatel města.

Sami účastníci projektu pomohli knihovně s přípravou několika výstav v prostorách knihovny - Výročí 140 let rožnovské knihovny, autorských kreseb Vladimíra Bartoška a Svědkové zmizelého času (archivní dokumenty ze soukromých sbírek).

Samotná setkávání probíhají vždy každé první pondělí v měsíci v podkroví městské knihovny. Atmosféra bývá vřelá a tvůrčí. Prostupuje ji radost ze setkání a také vzájemná úcta ke vzpomínkám jednotlivých pamětníků. Je velmi zajímavé vyslechnout si vzpomínku na určitou událost z několika pohledů.

Vlastně lze celé toto psaní brát jako poděkování.

Poděkování lidem, kteří do rožnovské knihovny přinášejí střípky svého života a dále s nimi pracují. Přispívají tak k vytvoření osobité a jedinečné sbírky vzpomínek na město Rožnov.

Nebo □ není zbytečných životů a zbytečných vzpomínek, jsou jen promarněné příležitosti o jejich zaznamenání.

*Pavel Zajíc
ředitel knihovny*

Redakce: Ivan Bajer, Vladimír Bartošek,
Marcela Slížková, Richard Sobotka,
Jan Surý, Helena Uhrová.

Jako příležitostný tisk vydala:
Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm

Text: Doubravka Vejmelková, Pavel Zajíc
Reprofoto: Richard Sobotka

Kresba a logo Městské knihovny: Vladimír Bartošek

Sestavil a grafická úprava:
Richard Sobotka

Doubravka Vejmelková
Vzpomínky na Josefa Tvarůžka
rožnovského kronikáře a archiváře

Vydala Městská knihovna
Rožnově pod Radhoštěm
příspěvková organizace
Bezručova 519
756 61 Rožnov pod Radhoštěm
tel.: 571 654 747
777 808 695
e-mail: knihovna knir.cz
<http://www.knir.cz>

ISBN 978-80-87334-18-8

Edice Milé tisky
Svazek č. 6

Rožnov pod Radhoštěm 2013

